

**Barbara Pini, Berit Brandth
och Jo Little (red)**

Feminisms and Ruralities
Lexington Books 2015

När jag läser Pini, Brandth och Littles bok om feminismer och det rurala blir jag medveten om mina egna fördomar som urban feministforskarer! Som författarna påpekar, har mycket i genusforskningen fokuserat på det urbana och det har funnits en stereotypisk uppfattning om kvinnorna i glesbygden som en enhetlig, stabil, essentialiserad och homogen kategori – ”den rurala kvinnan”. I många studier har skillnader i gruppen kvinnor på landsbygd och olikheterna i deras subjektpositioner i stort förbisetts. Den röda tråden som löper genom boken är att både feminism och det rurala är komplexa och omstridda begrepp. På samma sätt som det finns olika typer av feminism så finns det också många varianter av det rurala. I antologin visar författarna att genus och det rurala interagerar med varandra och skapar olika subjektpositioner i olika tider och på olika platser. Författarna i boken utmanar därmed traditionella antaganden (inklusive mina egna) om rurala identiteter.

I en övergripande introduktion betonar redaktörerna, Pini, Brandth och Little, att feministiska ruralforskare har bidragit inte bara till att utveckla rurala studier som forskningsfält utan också till feministisk forskning som helhet. De identifierar tre spörsmål som återkommer i de olika kapitlen i boken där feministiska ruralforskarens epistemologiska och

1

metodologiska angreppssätt har bidragit till att utveckla vår kunskap. *Det första* gäller introducerandet och betonandet av vikten av användning av kön som central analytisk kategori och ifrågasättande av tendensen att inom rurala studier som forskningsfält framställa subjektet som maskulint och låta det bygga på en osynlig manlig norm. Målsättningen har inte stannat vid att bara ”lägga till” kön utan att också omforma kunskaper inom disciplinen på ett fundamentalt sätt. Detta har bidragit till djupare förståelser av rurala samhällen och av hur det rurala är bekönat samt till ett uppmärksammande av de ojämna maktrelationer som finns inte bara när det gäller kön men också klass, sexualitet, ålder och etnicitet. *Det andra* rör den feministiska kunskapsproduktionens fortsatt viktiga bidrag som motvikt till mainstreamforskningen om det rurala genom att ifrågasätta det förgivettagna inom rurala studier. *Det tredje* bidraget handlar om att genom att ta avstamp i feministisk teori berika fältet med forskning om emotioner, kvinnors trygghet och rädsla, kvinnors omsorgsarbete med mera.

Boken är uppdelad i två delar: ”The Feminist Movement and Rural Women” och ”Feminist Perspectives of Rurality”. I den första delen undersöker de olika kapitlen rurala kvinnors liv inom olika historiska, geografiska och socio-kulturella miljöer, som till exempel rösträttskamp, lagstiftningsreformer och jordbruksorganisationer. Kapitlen har som ambition att ifrågasätta bilden av landsbygds/glesbygdskvinnor som opolitiska och passiva subjekt och hämtar exempel från USA, Kanada,

Finland, Norge och EU. De sju kapitlen i denna del visar på mångfalden i kvinnors upplevda erfarenheter och politiska och sociala strider. De ifrågasätter essentialiseringen av kategorin rurala kvinnor som en enhetlig grupp och lyfter fram heterogenitet i både kategorin det rurala och i kategorin kvinna. I kapitlen utmanas de stereotypiska uppfattningarna om kvinnan som ansvarig för omsorgsarbete och beroende av mannen som familjeförsörjare. För att fånga upp bredden i rurala kvinnors aktivism påpekas också brister i begreppet ”feminist” till exempel i Sara Egge och Jenny Barker Devines kapitel (2) om feministisk aktivism kontra lokalt engagemang. Här argumenterar författarna att rurala kvinnor ofta skapar sina identiteter som aktivister inom och tillsammans med sina roller som fruar, mödrar och grannar i lokalsamhället och på så sätt utmanar kvinnorna de dominerande narrativen om feminismen som en vit medelklassrörelse. Jag upplevde Sally Shortalls kapitel (6), som kritiskt granskar hur gender-mainstreaming implementeras i EU:s rurala utvecklingspolicy, som särskilt värdefullt eftersom hon lyfter fram det problematiska i att processer som ska motverka kvinnors diskriminering samtidigt konstruerar kvinnor som en essentialiserad, enhetlig kategori. På så sätt reproduceras stereotypa föreställningar om rurala kvinnor som passiva, utsatta offer utan agens och skillnader i gruppen kvinnor samt kvinnors olika behov och förutsättningar fortsätter att osynliggöras.

Bokens andra del, ”Feminist Perspectives of Rurality”, är kanske den mest spän-

nande och samlar ett antal olika perspektiv som utmanar och ifrågasätter rådande mainstream rural forskning. Gemensamt är att dessa bidrar till att belysa hur både kön och plats skapas i pågående samverkande processer. Platsen skapar maskuliniteter/femininiteter samtidigt som maskuliniteter/femininiteter skapar platsen. Judith Butlers begrepp performativitet eller görande av kön används i flera av kapitlen i denna del. I sin genomgång av forskning om rurala könsidentiteter lyfter exempelvis Jo Little (kapitel 9) fram hur aktuell forskning utnyttjar performativitetsbegreppet för att analysera hur kön görs och hur normer rörande maskulinitet och femininitet konstrueras både spatialt och socialt. Julie Keller (kapitel 13) bygger också på performativitet i sitt kapitel om queering av det rurala, som demonstrerar hur queerteori kan användas för att undersöka hur plats interagerar med icke-normativa sexualiteter och könsidentiteter, hur den genomsyras av olika grader av queerhet och heteronormativitet och hur dessa kan flätas ihop i det sociala landskapet. Katie Cairns kapitel (14) om flickforskning i det rurala betonar dominansen av koppling mellan det rurala och maskulinitet och bristen på rurala flickstudier. I sin mycket intressanta etnografiska studie av en skola på landsbygden visar hon på hur maskuliniteter och femininiteter värderas olika och hur de ojämna maktrelationerna är befästa i och upprätthålls genom klass-plats-dynamiken. Bokens bidrag till metodologisk innovation illustreras i Lia Bryant och Mona Livholts kapitel (15) där de använder minnesarbete som ett sätt att

utforska hur de rurala landskapen skapas när kön och plats interagerar; samt hur könade, urbana och akademiska kroppar skapar och omskapar meningen av kön i rurala platser genom sitt fältarbete. Jag får erkänna att jag känner igen mig utifrån min egen forskning om kvinnor i mycket glesbefolkade områden och deras engagemang i regional utveckling i beskrivningen av den urbana forskarens skräckblandade möte med det rurala och tendensen att tillämpa sin urbana förförståelse på det rurala.

Boken har ett brett anslag, men med undantag av Jennifer Rogers-Browns kapitel (11) om globaliserings- och frihandelsavtals påverkan på kvinnor i rurala Mexiko är dock fokus på det globala Nord (mest Nordamerika och några av de nordiska länderna). Vidare, trots att redaktörerna själva påpekar att en brist i rurala studier är den rådande dominansen av forskning om förhållanden inom typiska agrarnärningar som jord- och skogsbruk, tycks boken hamna i samma fälla. Det känns något förlegat när sysselsättningen inom dessa branscher har minskat under många år och det för många kvinnor (och män) har varit nödvändigt att hitta andra sätt att livnära sig på om de vill stanna kvar på landsbygden. Med detta sagt är dock feminiseringen av jordbruket som tas upp i både Jennifer Rogers-Browns kapitel (11) och Anne Byrne, Nata Duvvury, Áine Macken-Walsh och Tanya Watsons kapitel (10) om förändringar i Irland, en intressant utveckling, men jag saknar en diskussion om kvinnors entreprenörskap på landsbygden inom andra områden, till

exempel turism. En annan tystnad gäller urbefolkningens roll, till exempel situationen för samiska kvinnor i de nordiska länderna som försöker kombinera renskötsel med annan sysselsättning. Detsamma gäller forskning om konflikter mellan urfolksrättigheter och gruvbrytning som pågår i rurala områden i många delar av världen. Trots dessa luckor så bidrar ändå boken till att fylla ett tomrum i vår kunskap om kön och det rurala; den ger ett betydande bidrag till litteraturen om genus och landsbygd, lyfter fram samspelet mellan kön och plats samt utmanar våra fördomar om det rurala.

Christine Hudson

Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet